

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
GRĖSMIŲ VALDYMO IR KRIZIŲ PREVENCIJOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL PASIRENGIMO GALIMAI RADIOLOGINEI AR BRANDUOLINEI AVARIJAI
BALTARUSIJOS ATOMINĖJE ELEKTRINĖJE PRIEMONIŲ PLANO**

Nr.
Vilnius

Teikimo rengėjas. Vidaus reikalų ministerija.

Teikimo tikslas. 2021 m. kovo 17 d. Nacionalinio saugumo komisijos posėdyje priimto sprendimo parengti Valstybės institucijų ir savivaldybių pasirengimo galimai radiologinei ar branduolinei avarijai Baltarusijos atominėje elektrinėje priemonių planą įgyvendinimas.

Dabartinė situacija.

- Valstybės institucijų ir savivaldybių pasirengimo galimai radiologinei ar branduolinei avarijai Baltarusijos atominėje elektrinėje priemonių planą (toliau – Priemonių planas) parengė Vyriausybės kanceliarija kartu su Vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM) ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – PAGD).
- Priemonių planas rengtas bendradarbiaujant su Valstybiniame gyventojų apsaugos plane branduolinės ar radiologinės avarijos atveju¹ (toliau – Gyventojų apsaugos planas) nustatytais atsakingomis institucijomis joms teikiant ir tikslinant duomenis, būtinus užtikrinti tinkamą pasirengimą vykdyti Gyventojų apsaugos plane joms pavestas funkcijas kilus radiologinei ar branduolinei avarijai. Institucijų pateiktos priemonės ir poreikiai, jų apimtys buvo vertinami ir tikslinami darbo tvarka Vyriausybės kanceliarijai dirbant su poreikius nurodžiusiomis institucijomis ir ekspertais iš PAGD ir Radiacinės saugos centro (toliau – RSC). Priemonių plano galutiniam įvertinimui, tikslinimui ir validavimui buvo pasitelkti Jungtinės grėsmių prevencijos ir krizių valdymo grupės² nariai ir ekspertai (iš VRM, PAGD, RSC, Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos, Žemės ūkio ministerijos). Tokiu būdu Priemonių planas buvo suderintas su šio plano įgyvendinime dalyvaujančiomis institucijomis darbo tvarka.
- Priemonių plane yra išskirtos pirmojo prioriteto priemonės, kurių įgyvendinimas ir finansavimas yra būtinas visa apimtimi, siekiant užtikrinti bazinį minimalų 23 valstybės institucijų ir 18 savivaldybių pasirengimą, mažiau svarbios priemonės išskirtos antruoju prioritetu.
- Pažymėtina, kad rengiant ir tikslinant Priemonių planą daug laiko buvo skirta detaliam aiškinimuisi, kokioms konkrečioms funkcijoms vykdyti priemonės yra reikalingos, kokios tai priemonės ir jų kiekiai, visa tai tikslinant ir koreguojant buvo nuolat pasitelkiami PAGD ir RSC ekspertai. Viso šio darbo dėka išgryninta bendra visų poreikių

¹ Patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 8 d. nutarimu Nr. 99 „Dėl valstybinio gyventojų apsaugos plano branduolinės ar radiologinės avarijos atveju patvirtinimo“.

² Sudaryta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1310 „Dėl Jungtinės grėsmių prevencijos ir krizių valdymo grupės sudėties ir šios grupės nuostatų patvirtinimo“.

suma 5 metų laikotarpiui nesiekia 100 mln. eurų, kai tuo tarpu prieš metus PAGD vykdytų apklausų rezultatais be papildomo tikslinimo ir validavimo bendra poreikių suma buvo tris kartus didesnė:

- pagal 2020 m. PAGD vykdytas už Gyventojų apsaugos planą atsakingų valstybės institucijų ir savivaldybių apklausas, apibendrintas lėšų poreikis 2021–2023 m. laikotarpiu sudarė 171 891,3 tūkst. eurų (pagal šiuos poreikius 2021 m. buvo skirta 8 583 tūkst. eurų);
- 2020 m. rugsėjo 18 d. PAGD 17-ai savivaldybių, patenkančių į 100 km išplėstinio planavimo atstumą, pateikus pagalbinę metodinę medžiagą pasirengimo priemonėms planuoti, vien šių savivaldybių patikslintas bendras lėšų poreikis 2021–2023 m. laikotarpiu išaugo beveik 5 kartus ir sudarė 162 704,4 tūkst. eurų (ankstesnis poreikis buvo 33 638,7 tūkst. eurų).
- 2021 m. birželio 15 d. Priemonių planą Vyriausybės kanceliarija išsiuntė susipažinti Nacionalinio saugumo komisijos nariams (Nr. S-1922). VRM, kaip koordinuojančios valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų pasirengimą Gyventojų apsaugos plane numatytoms funkcijoms atlikti, taip pat prašyta įvertinti, ar pagal Priemonių plano projektą bus galima užtikrinti Gyventojų apsaugos plano įgyvendinimą, ir iki 2021 m. birželio 30 d. pateikti išvadą Vyriausybei. Taip pat VRM su FM prašyta pateikti siūlymus dėl galimų Priemonių plano finansavimo šaltinių.
- 2021 m. liepos 1 d. FM atsakydama Vyriausybės kanceliarijai ir VRM (Nr. ((2.121Mr-06)-5K-2110994)-6K-2104093) pateikė siūlymą papildomų lėšų poreikį 2022-2024 metų Priemonių plano priemonėms įgyvendinti planuoti institucijų strateginio planavimo dokumentuose, o priemonių finansavimo galimybes ir finansavimo šaltinius aptari ministrų valdymo sričių biudžeto derybose nustatyta tvarka.
- 2021 m. liepos 14 d. VRM raštu Nr. 1D-4028 Vyriausybei pateikė išvadą, kad Priemonių plano įgyvendinimas reikšmingai sustiprins civilinės saugos sistemos subjektų pasirengimą, ir siūlymą Priemonių plano įgyvendinimą finansuoti valstybės biudžeto lėšomis tam skiriant papildomus asignavimus ir juos suplanuojant institucijų strateginio planavimo dokumentuose. VRM taip pat pateikė tris Priemonių plano koregavimo siūlymus, pagal kuriuos Priemonių planas 2021 m. liepos 16 d. buvo atitinkamai pakoreguotas.
- 2021 m. liepos 14 d. rašte (Nr. 1D-4028) VRM taip pat informavo apie PAGD įgyvendinamą Europos Komisijos finansuojamą projektą „Pasirengimo galimai avarijai Baltarusijos atominėje elektrinėje investicinis projektas“, kuris bus parengtas iki 2021 m. pabaigos. Pažymėtina, kad šio projektas rengiamas Priemonių plano pagrindu, jo nuostatas peržiūrint pasitelkiant tarptautinę patirtį turinčius ekspertus ir papildomai dirbant su poreikius teikusiomis institucijomis. Atsižvelgiant į tai, VRM siūlo baigus įgyvendinti šį projektą Priemonių planą peržiūrėti ir patikslinti.
- Pagal Priemonių planą visa poreikių suma 2022–2026 m. laikotarpiu yra 91,58 mln. eurų, iš kurių pirmojo prioriteto poreikiai sudaro 72,98 mln. eurų. 2022 m. visa poreikių suma yra 23,72 mln. eurų, iš kurių pirmojo prioriteto poreikiai sudaro 17,75 mln. eurų. Šias poreikių sumas 2021 m. liepos 19 d. VRM pateikė pasitarime su FM dėl 2022–2024 m. biudžeto formavimo, po kurio pirmojo prioriteto poreikiai 2022 m. (17,75 mln. eurų) 2021 m. rugpjūčio 4 d. vykusiame Vyriausybės neformaliame pasitarime buvo

įtraukti į biudžeto projektą kaip vienas iš papildomų poreikių, dėl kurio tenkinimo bus grįžtama ir sprendžiama rudenį.

- 2021 m. spalio 14 d. Lietuvos Respublikos Seimui pateiktame 2022 m. biudžeto projekte jau yra įtraukta Priemonių plano pirmojo prioriteto 2022 m. reikiamų lėšų suma (17,75 mln. eurų).

Teikimo esmė. Siūloma pritarti:

- pateiktam Priemonių planui;
- pasiūlymui, kad Priemonių plano pirmojo prioriteto priemonėms įgyvendinti iš valstybės biudžeto lėšų būtų skirti papildomi asignavimai 2022 m. (17,75 mln. Eur) ir jie būtų suplanuoti institucijų strateginio planavimo dokumentuose kaip tęstinė veikla.
- VRM siūloma pavesti:
 - Priemonių plano pirmojo prioriteto dalyje nustatytų priemonių įgyvendinimo rezultatus su pasiūlymais dėl tolesnio Priemonių plano įgyvendinimo pateikti Priemonių plano įgyvendinimo kasmetinėje ataskaitoje, teikiamoje Vyriausybei kiekvienų metų I ketvirtį, pradedant nuo 2023 m.
 - užbaigus rengti projektą „Pasirengimas galimai avarijai Baltarusijos atominėje elektrinėje“, iki 2021 m. gruodžio 15 d. pateikti Vyriausybei ir Finansų ministerijai pasiūlymus dėl Priemonių plane nustatytų priemonių ir prioritetų bei jiems įgyvendinti reikalingų lėšų 2023–2026 metams tikslinimo.
- FM siūloma pavesti sudarant 2022 m. valstybės biudžetą numatyti lėšų Priemonių planą įgyvendinančioms institucijoms Priemonių plano pirmojo prioriteto dalyje numatytiems poreikiams 2022 m. tenkinti, o savivaldybėms Vidaus reikalų ministerijos asignavimuose suplanuotas lėšas numatyti kaip valstybės biudžeto specialią tikslinę dotaciją savivaldybių biudžetams civilinei saugai, susijusiai su Baltarusijos atomine elektrine.
- Priemonių planą įgyvendinančioms institucijoms siūloma pavesti:
 - tikslinti strateginio planavimo dokumentus – nurodyti Priemonių plano 2022 m. pirmojo prioriteto priemones, jas priskirti tęsinei veiklai, o joms įgyvendinti numatyti lėšas Strateginio valdymo metodikos nustatyta tvarka ir jas įgyvendinti Priemonių plane nustatytais terminais;
 - strateginio planavimo dokumentuose planuoti Priemonių plano 2023–2026 m. priemones ir joms įgyvendinti reikalingas lėšas, jas išskirstant pagal pažangos ir tęstinių veiklų kriterijus, ir pateikti FM bei Vyriausybės kanceliarijai vadovaujantis Vyriausybės nutarimu dėl n-ųjų metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo plano;
 - teikti informaciją VRM apie Priemonių plane nustatytų priemonių įgyvendinimą Priemonių plane nustatytais įgyvendinimo terminais, taip pat apie jų vykdymo rezultatus.

Derinimas. Priemonių planas suderintas su šio plano įgyvendinime dalyvaujančiomis institucijomis darbo tvarka. VRM pateiktas Vyriausybės pasitarimo protokolo projektas darbo tvarka suderintas su FM ir Vyriausybės kanceliarija.

Atitiktis Vyriausybės programai.

- Priemonių planu įgyvendinamos Vyriausybės programos nuostatos, kuriomis siekiama, kad pasirengimas krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms, branduolinėms ar kitoms galimoms nelaimėms būtų labiau koordinuotas ir efektyvus (245 ir 246.1 punktai), reaguoti į kylančias grėsmes ir krizes, įskaitant galimą avariją Baltarusijos atominėje elektrinėje, būtų pasirengusi ir šalies sveikatos sistema (116 ir 117.1 punktai).

Dalykinio vertinimo išvada.

- Siūloma Priemonių planą svarstyti Vyriausybės pasitarime ir pritarti VRM pateiktiems siūlymams.
- Tam, kad institucijos galėtų Priemonių plano nuostatas perkelti į savo strateginio planavimo dokumentus ir Priemonių planui reikalingas Vyriausybės pritarimas.
- Pažymėtina, kad kol kas prašoma finansuoti tik pirmojo prioriteto 2022 m. priemonės, o dėl kitų 2023–2026 m. Priemonių plane nustatytų priemonių ir prioritetų bei jų įgyvendinimui reikiamų lėšų tikslinimo VRM iki 2021 m. gruodžio 15 d. pateiks Vyriausybei siūlymus užbaigus rengti projektą „Pasirengimas galimai avarijai Baltarusijos atominėje elektrinėje“.

Patarėjas

Kęstutis Gruodis